

Projectleider	dr. Claire Vos		
Instituut	Wageningen UR, Alterra		
Email	claire.vos@wur.nl		
Consortium	Wageningen UR, Alterra Wageningen UR, Plant Research International Wageningen UR, Departement Omgevingswetenschappen UL Instituut voor Milieuwetenschappen SOVON Vogelonderzoek De Vlinderstichting		
Project website			
Startdatum	26 november 2004	Einddatum	31 december 2010

Context / maatschappelijk probleem

Aangezien klimaat een drijvende factor is voor ecologische processen, is de verwachting dat de klimaatverandering grote gevolgen zal hebben voor de biodiversiteit. Temperatuurverhoging grijpt direct in op de verspreidingsgebieden van soorten. Daarnaast zal het frequenter en heviger optreden van weersextremen grotere aantalfuctuaties in populaties tot gevolg hebben.

Wat is al bekend, wat niet?

Indicaties van effecten van klimaatverandering zijn reeds gevonden voor vele soorten, verspreid over een brede range aan taxa (Parmesan en Yohe 2003, Thomas et al 2004). De zorg bestaat dat de natuur niet in staat zal zijn om zich aan de veranderingen aan te passen (IPCC 2001). Enerzijds omdat het tempo van de klimaatverandering ongekend groot is en anderzijds omdat de effecten van klimaatverandering versterkt zullen worden door achteruitgang van habitat en versnippering van leefgebieden (Opdam & Wascher 2004). Er zijn indicaties dat alleen mobiele soorten en/of soorten met een brede habitatkeuze (zogenaamde 'generalisten') in staat zullen zijn Nederland te bereiken als gevolg van de temperatuurverhoging (Warren et al 2001).

Wat wordt nu onderzocht?

1. Is het mogelijk om op basis van eigenschappen van soorten en ecosystemen bepaalde risicogroepen in de respons op klimaatverandering te onderscheiden?
2. Waar zijn binnen de EHS bottlenecks te verwachten, omdat het geschikte leefgebied uit Nederland dreigt te verdwijnen of omdat het geschikte leefgebied onbereikbaar zal worden?

3. Welke (ruimtelijke) adaptatiestrategieën bieden de beste kansen voor het klimaatbestendig maken van de Nederlandse natuur?

Wat is het resultaat en voor wie?

Op basis van de resultaten van een aantal deelprojecten wordt bepaald welke soorten en ecosystemen gevoelig zijn voor klimaatverandering en welke effecten verwacht mogen worden. Hoe verhouden deze effecten zich tot de nationale en Europese biodiversiteitsdoelen? Waar bevinden zich zwakke plekken in de EHS en waar doen zich mogelijk juist kansen voor natuur voor? Er worden ruimtelijke adaptatiestrategieën ontwikkeld, zowel binnen als buiten de bestaande EHS. Voorbeelden binnen de EHS zijn de aanleg van robuuste verbindingen, het vergroten van natuurgebieden, het verhogen van de interne heterogeniteit van natuurgebieden en dergelijke. Daarnaast kan het multifunctioneel ruimtegebruik rondom de EHS bijdragen door het vergroten van de doorlaatbaarheid van het landschap (groenblauwe dooradering) en het verbeteren van de abiotische randvoorwaarden (grondwaterstand; stikstofdepositie).

Stakeholders worden in de looptijd van het project regelmatig geconsulteerd over de haalbaarheid en wenselijkheid van bepaalde adaptatiestrategieën. De resultaten zijn allereerst van belang voor iedereen die betrokken is bij het natuurbeleid en de uitvoering daarvan op nationaal en op regionaal niveau. In de multifunctionele mantel rond de EHS wordt gezocht naar synergie van klimaatadaptatiestrategieën voor natuur met andere gebruikers van het landschap, zoals waterschappen, agrariërs en recreanten.

